

V Armádním muzeu Žižkov bylo pokřtěno rozšířené vydání publikace Padli na barikádách, v pořadí již třetí

11.5.2026 - | Vojenský historický ústav Praha

Uprostřed připomínek 81. výročí Pražského povstání, ve středu 6. května, byla v Atriu Armádního muzea Žižkov slavnostně pokřtěna publikace Padli na barikádách. Již třetí vydání bylo významně rozšířeno a zpřesněno. Vůbec poprvé je předložen soupis bulharských obětí Pražského povstání se správným přepisem do češtiny.

Na pět desítek zájemců o vojenskou historii přišlo vpozdvečer 6. května do Armádního muzea Žižkov na představení již třetího vydání populární publikace „Padli na barikádách“. Má jednu zvláštnost – poprvé v historii publikační činnosti VHÚ Praha totiž vychází pouze elektronicky -v pdf souboru.

„Je to pro naši publikační činnost novinkou a krokem do budoucna, který nám ale umožní jiné tituly vydat knižně,“ vysvětlil ve své úvodní řeči ředitel Vojenského historického ústavu Praha, brigádní generál Aleš Knížek. Přivítal také vojenského přidělenec Ukrajiny v ČR Jevhenije Šapovalova a poděkoval všem, kdo se na vzniku tohoto vydání podíleli: Jindřicha Marka (vedoucí autorského kolektivu), Tomáše Jakla, Vladimíra Joudu, Petra Matějčka, Jiřího Plachého, Vladimíra Štrupla a Marii Zachariěvu. Dodal, že sám již elektronickou verzi zkoušel a příjemně ho překvapilo, jak dobře se mu s materiálem pracovalo. *„S QR kódy jsme zvyklí pracovat všichni a usnadňuje nám to život, takže to není žádná novinka a když si soubor stáhnete do počítače, usnadní vám to i případnou badatelskou práci,“* dodal Aleš Knížek

Knížek: Padli na barikádách má přední místo v naší historiografii

„Myslím, že jeden z autorů prvního vydání, který už není mezi námi, Ivo Pejčoch, má tam nahoře radost, když vidí, jak se jeho původnímu dílu daří,“ dodal a jeho slova sklidila potlesk. Podotkl, že preciznost díla a hloubka zpracování řadí tuto publikaci na velmi významné místo v naší historiografii.

Vedoucí autorského kolektivu, historik VHÚ Praha Jindřich Marek připomněl, že po 2. světové válce politici a aktivisté společenských organizací na pietních aktech po padlých opakovali, že nikdo nemůže a nebude zapomenut. *„Brzy se však ukázalo, že to bylo spíše přání. Za tři roky se národ změnil v lid. Za tento termín se dal schovat kdokoliv, takže nebylo hrdinů, nebo se na ně zapomínalo. Pražské povstání bylo nutno ideologicky deformovat, jelikož se nevešlo do škatulek některých lidí nejen u nás, ale i v zahraničí. Když jsem se před mnoha lety ještě jako kluk začal zajímat o Pražské povstání, tak mi tento fakt vadil. Jednoho dne jsem v Národním archivu objevil složku z velitelství Bartoš, kde bylo 1448 padlých. Naivně jsem se domníval, že tam chybělo jen 200 jmen, protože ve všech učebnicích i v každé publikaci se psalo, že v Praze padlo 1693 lidí. Tak jsem si říkal, fajn, tak doplníme zbylých 200 a mohl by vzniknout seznam obětí k uctění jejich památky. Nejdřív jsem k tomuto nápadu zbuntoval kolegy Ivo Pejčocha a Jirku Plachého. Tomáš Jakl, který je v tom nejlepším slova smyslu puntičkář, tak přišel s tím, že existuje široká plejáda zdrojů, se kterými by se daly informace dohledat. Například nás upozornil na seznamy pražské kriminální policie, která už tehdy měla za úkol evidovat ztráty a pokračovala v tom i po Pražském povstání. Když se tým zkompletoval, tak se ukázalo, že je to extrémně těžký úkol. Najednou jsme se dostali k téměř 3*

tisícům obětí a největší problém byl s těmi, kteří v Praze padli, ale nepocházeli odsud. Často byli vedeni jako neznámí, nebo byli odvezeni do rodiště a tam pohřbeni, nebo to byli vězni z osvobozených koncentračních táborů... Jsem rád, že se nám tento úkol podařilo aspoň částečně zdolat," řekl Jindřich Marek.

„Je to obrovská práce vojáků, policistů, lékařů, kněží a matrikářů, kteří v době povstání a po povstání evidovali padlé a vedli úmrtní matriky, aby se vypořádali s tím velkým množstvím obětí. Naše práce je poměrně emočně náročná, protože zejména v kartotéce Oblastní kriminální úřadovny Praha jsou podepsaná identifikační prohlášení nejbližších příbuzných obětí. Příběhy, které se za tím skrývají, nebyly dosud zmiňovány. Chci moc poděkovat všem, kdo se na dosavadních třech vydáních podíleli," dodal.

Poté externí spolupracovníci na třetím vydání publikace obdrželi od ředitele Vojenského historického ústavu Praha, brigádního generála Aleše Knížka pamětní medaili Rudolfa Medka. Oceněnými jsou:

Ivana Korsesková - vedoucí úseku archivní a spisové služby Hřbitovy a pohřební služby hl. m. Prahy, která pomohla se zpřesněním údajů a rozšířením údajů pro třetí vydání;

Maria Zacharieva - členka Státní opery a šéfredaktorka časopisu Balgari, vycházejícímu v České republice v bulharském jazyce a díky níž je v této publikaci poprvé správně česky sepsán soupis bulharských obětí Pražského povstání;

genealog Vladimír Jouda - provedl časově náročné terénní výzkumy pražských i mimopražských hřbitovů a jejich hřbitovních knih.

Ředitel Vojenského historického ústavu Praha brigádní generál Aleš Knížek poté spolu s kolektivem autorů pokřtil třetí vydání publikace vojenskou šavlí, již se dotkl QR kódu, po jehož načtení se zájemci dostanou na webovou stránku, z níž si publikaci mohou stáhnout.

Dvě třetiny padlých se nenarodily v Praze

Třetí vydání publikace Padli na barikádách přináší nově zejména údaj o místě narození evidovaných osob. Ukázalo se, že téměř dvě třetiny obětí se narodily mimo Prahu a místa jejich narození jsou rozseta doslova po celých českých zemích i v zahraničí. Není to pouze důsledek vzniku Velké Prahy v roce 1922 a připojení do té doby sousedících samostatných měst. Jde evidentně o důsledek rozsáhlého přistěhovalectví do hlavního města nově vzniklého státu v prvních letech republiky. Upřesněny a rozšířeny jsou rovněž údaje o místech jejich úmrtí a posledního odpočinku.

„Doufáme, že naše mnohaleté úsilí bude inspirovat vznik soupisů v dalších obcích, městech, okresech a krajích České republiky. České květnové povstání mělo své hrdiny a padlé prakticky na celém českém území. Zaslouží si být připomenuti," dodává za kolektiv autorů již zmíněný Tomáš Jakl.

Celou publikaci i s předmluvou k ní si můžete stáhnout na tomto odkazu:

<https://www.vhu.cz/padli-na-barikadach-iii/>

<https://www.vhu.cz/v-armadnim-muzeu-zizkov-bylo-pokrteno-rozsirene-vydani-publikace-padli-na-barikadach-v-poradi-jiz-treti>